

ISPITNI
CENTAR
DRŽAVNO
TAKMIČENJE 2026.

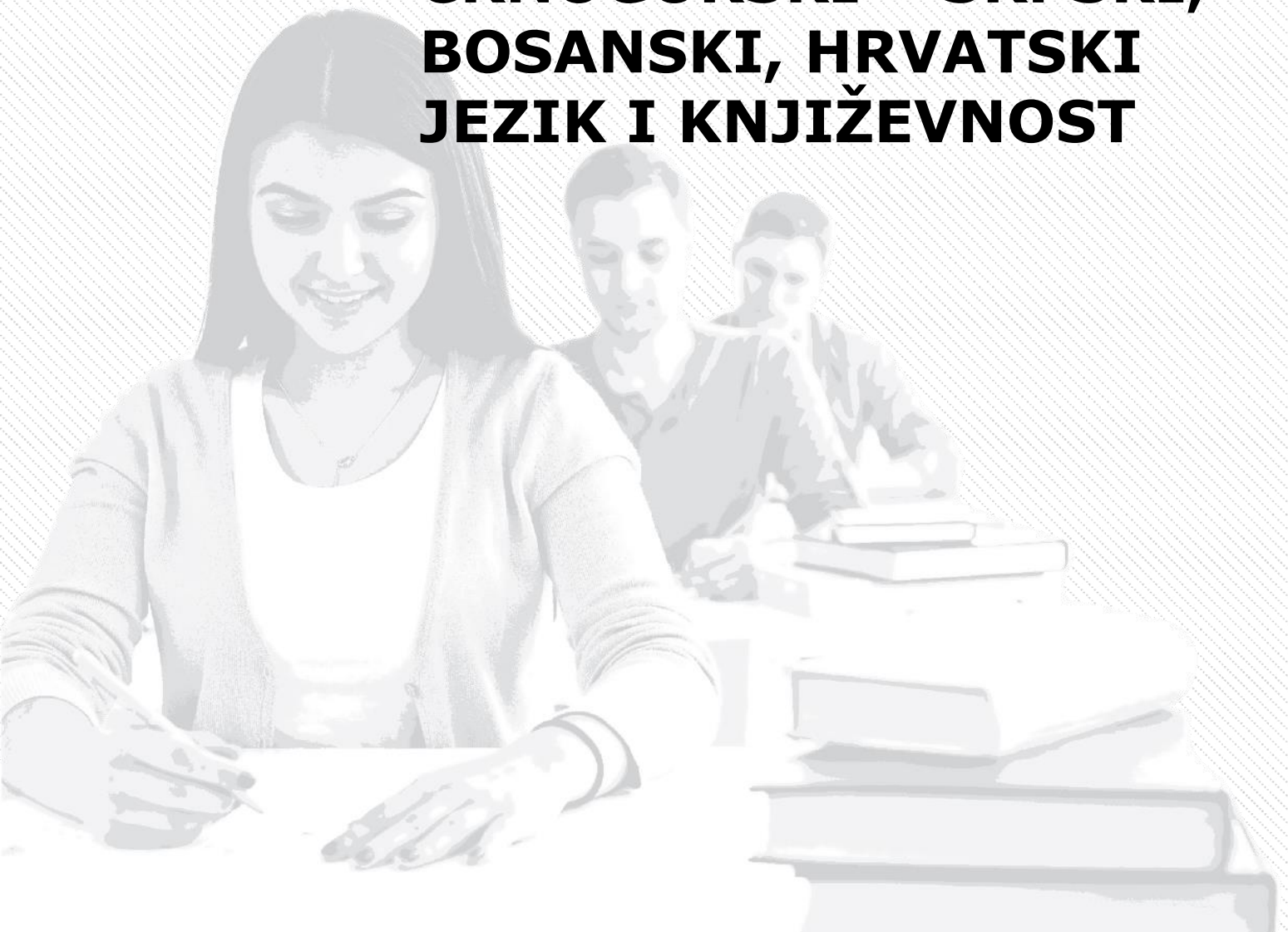
AUTOR/AUTORKA TESTA _____

RECENZENT/RECENZENTKINJA _____

PODGORICA, _____ 20____ GODINE

SREDNJA ŠKOLA, I i II RAZRED

**CRNOGORSKI – SRPSKI,
BOSANSKI, HRVATSKI
JEZIK I KNJIŽEVNOST**

1. a) Kako se zove prvi slovenski književni jezik?

Staroslovenski jezik

b) Kada je nastao?

U IX vijeku / 863. godine

c) Ko su njegovi tvorci?

Ćirilo i Metodije / Ćirilo (Konstatin) i Metodije

d) Kojoj grupi slovenskih jezika pripada?

Južnoslovenskoj grupi jezika

e) Kojim pismom su pisane prve knjige na tom jeziku?

Glagoljicom

5

2. Napišite ispravno sljedeću rečenicu:

Za pretstavu centra za kulturu tivat "ćelava pjevačica" nemogu se lako naći karte, nažalost zainteresovanih gledaoca

Za predstavu Centra za kulturu Tivat "Ćelava pjevačica" ne mogu se lako naći karte, na žalost zainteresovanih gledalaca.

5

3. Podvucite ispravno napisane oblike:

potpretsjednik : podpretsjednik : podpretsjednik : **potpretsjednik**

obrasčić : **obraščić** : obrazčić; rukica : **ručica**

zelembać : zelenbać; **vodenbuba** : vodembuba

Jovanki : Jovanci; Radojčin : **Radojkin**

pretci predci : **preci**; inatdžija : **inadžija** : inaddžija

5

4. a) Napišite infinitiv glagola tvorenih od prefiksa *raz-* i glagola *čupati* i *šetati*?

Raščupati
Rašetati

b) Pri tvorbi tih glagola koje su se glasovne promjene i po kojem redu dešavale ?

b)jednačenje suglasnika po zvučnosti i jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe

jednačenje suglasnika po zvučnosti, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i gubljenje suglasnika

4

5. a) Akcentujte riječi u sljedećoj rečenici:

Ja ću da ti pričam o svojoj generaciji.

Jâ ću da ti pri^čām o svòjōj generáciji.

b) Kako se zovu riječi koje nemaju svoj akcenat već akcenatsku cjelinu čine sa riječju ispred sebe?

Enklitike

c) Kako se zovu riječi koje nemaju svoj akcenat već akcenatsku cjelinu čine sa riječju iza sebe?

Proklitike

6

6. Odredite vrste riječi u sljedećoj rečenici:

Dakle, prva hitro uzimam loptu i bacam je prema svojoj razigranoj ekipi.

Dakle – **rječca**; prva – **broj**; hitro – **prilog**; uzimam – **glagol**; loptu – **imenica**; i – **veznik**; je – **zamjenica**; prema – **predlog**; svojoj – **zamjenica**; razigranoj – **pridjev**.

5

7. a) U izrazima *Manji od makova zrna* i *Grom iz vedra neba* podvučeni pridjevi su **neodređenog** vida.

b) Napišite genitiv, dativ i akuzativ jednine od lijep momak.

genitiv – lijepa momka
dativ – lijepu momku
akuzativ – lijepa momka

5

8. a) Koji su padeži u jednini, a koji u množini oblički isti u svim deklinacionim vrstama?

U jednini su uvijek oblički isti dativ i lokativ.
U množini su uvijek oblički isti: dativ, instrumental i lokativ.

b) Kako se naziva pojava obličkog izjednačavanja padeža?

Sinkretizam padeža

5

9. Nabrojte složene glagolske oblike. Upotrijebite glagol čitati u 1. licu jednine u svakom od pobrojanih složenih glagolskih oblika. (U prvoj koloni pišite jedan ispod drugog nazive složenih glagolskih oblika, a na liniji pored – 1. lice jednine glagola čitati u tom obliku)

Perfekat – ja sam čitao/čitala
Pluskvamperfekat – ja sam bio/bila čitao/čitala ili bijah čitao/čitala
Futur I – ja ću čitati ili čitaću
Futur II – ja budem čitao/čitala
Potencijal – ja bih čitao/čitala

5

10. U sljedećim rečenicama podvucite glagole nesvršenog vida:

Svakoga dana je dolazila u park i posmatrala ljude koje bi tu zatekla. Nije se zadržavala dugo, nego bi nakon pola sata odlazila da se nađe sa sestrom. Provodila je sa njom još neko vrijeme, a zatim bi se raspoložena vratila kući.

5

11. Navedite ime autora i književnu vrstu kojoj djelo pripada:

<i>Antigona</i>	Sofokle	drama (tragedija)
<i>Čiča Gorio</i>	Onore de Balzak	roman
<i>Put Alije Đerzeleza</i>	Ivo Andrić	pripovijetka
<i>Pjesme Ali Binaka</i>	Radovan Zogović	ciklus lirskih pjesama

4

12. Pažljivo pročitajte pjesmu pa odgovorite na pitanja.

Jesenje veče

*Olovne i teške snove snivaju
Oblaci nad tamnim gorskim stranama;
Monotone sjene rijekom plivaju,
Žutom rijekom među golim granama.*

*Iza mokrih njiva magle skrivaju
Kućice i toranj; sunce u ranama
Mre i motri kako mrke bivaju
Vrbe, crneći se crnim vranama.*

*Sve je mračno, hladno; u prvom sutonu
Tek se slute ceste, dok ne utonu
U daljine slijepa ljudskih nemira.*

*Samo gordi jablan lisjem suhijem
Šapće o životu mrakom gluhijem,
Kao da je samac usred svemira.*

a) Pjesma je ispjevana u formi **soneta**.

b) U prve dvije strofe prepoznajte vrstu rime s obzirom na raspored

ukrštena rima

c) Koji motivi dominiraju u pjesmi? **Statički motivi i njihova konkretizacija.**

d) Da li je u pjesmi modelovan lirski subjekat? **Nije.**

e) Prepoznajte stilsku figuru *sunce u ranama / mre i motri*

personifikacija

f) Objasnite pjesnički postupak opkoračenja i navedite tri primjera iz

citirane pjesme: **Opkoračenje je pjesnički postupak kojim se jedan dio sintaktičko-semantičke (rečenične) cjeline prenosi u naredni stih.**

1. magle skrivaju / kućice i toranj
2. sunce u ranama / mre i motri
3. mrke bivaju / vrbe

Tačni su i odgovori:

snivaju / oblaci
u prvom sutonu / tek se slute ceste
dok ne utonu / u daljine slijepe
lisjem suhijem / šapće

8

13. Prepoznajte stilske figure:

Vrh hridi crne / trne / zadnji rumeni zrak **aliteracija**

Lijepo li ova sablja čita, / divno li nas danas razgovori! / Amanati, đe nauči tako? / Jesu li te u Mletke šiljali? **ironija**

4

14. Pažljivo pročitajte naredni odlomak i odgovorite na pitanja.

Vi ste od svakoga cara i kralja voljni i slobodni, da vi nitko ne zapovijeda, no nijeste jedan od drugoga; vi slobodu svoju ne poznajete i poznati je ne hoćete; vama je protivno sve što je Bogu i poštenim ljudima ugodno; vi ste od Boga odstupili i sasvijem strah božji izgubili; vi ne nahodite dobra i poštenja ni u čem, nako u svoje zlo i bezakono samovoljstvo; vi ne imate vašijeh zlotvorah od samijeh sebe i vama niko ništa ne čini bez vaše zađevice.

a) Odredite žanrovsku pripadnost teksta. **poslanica**

b) Ko je adresant? **Petar I Petrović Njegoš**

c) Ko je adresat? **crnogorska plemena (Crnogorci i Brđani)**

3

15. a) Sonet je pjesnički oblik koji se sastoji od **14** stihova.

b) Najpoznatija zbirka soneta u svjetskoj književnosti zove se **Kanconijer.**

c) Njen autor je pjesnik **Frančesko Petrarka.**

d) Gospa kojoj je pjesnik posvetio svoje sonete zove se **Laura.**

4

16. Upišite naziv strofe od

a) tri stiha **tercet**

b) pet stihova **kvinta**

c) osam stihova **oktava**

d) deset stihova **decima**

4

17. Na osnovu odlomka

*Ja sam prošâ sito i rešeto,
ovaj grdni svijet ispitao,
otrovi mu čašu iskapio,
poznao se s grkijem životom.*

prepoznajte:

a) književni lik koji izgovara navedene stihove

iguman Stefan

b) epizoda vojvoda Draško u Mlecima građena je tehnikom

oneobičavanja ili očuđenja; retrospekcija

c) navedite naslove činova u *Gorskom vijencu*:

Skupština uoči Trojičina dne na Lovćenu
Skupština o Malome Gospođinu dne na Cetinju
Badnje večere

d) Navedite tri osobine teksta, odnosno tri strukturalna elementa koji upućuju na to da je *Gorski vijenac* drama:

1. popis lica
2. organizacija dramskog diskursa (didaskalije, govor lica u obliku dijaloga i monologa)
3. kompozicioni principi (rašćlanjivanje na činove, scene, prizore ili pojave)

6

18. Navedene pojmove razvrstajte po genološkom kriterijumu: narator, sugestivnost, fabula, kulminacija, asocijativna motivacija, sukob, siže, lirski subjekat, jedinstvo radnje.

Sugestivnost
Asocijativna motivacija
Lirski subjekat

Narator
Fabula
Siže

Kulminacija
Sukob
Jedinstvo radnje

5

19. a) Šta je motiv? **Motiv je najmanja tematska jedinica koja se dalje ne može razlagati.**

b) Šta je motivacija? **Motivacija je način povezivanja motiva u nekom književnom djelu. Može se definisati i kao način na koji se opravdava ponašanje junaka u književnom djelu.**

c) Navedite tri ključne vrste motivacije:

psihološka motivacija

socijalna motivacija

umjetnička motivacija

(tačni odgovori su i fantastična motivacija, uvođenje motivacije u minus-postupak, asocijativna motivacija, uzročno-posljedična motivacija)

6

20. Pročitajte sljedeći odlomak pa odgovorite na pitanja.

O, ništa ne brinite, gospođo, samo evociram uspomene, znate, posle toliko godina sve nestaje. Eto, vidite, na mom je uzglavlju izrasla jabuka, a singerica se pretvorila u bokor ruža. Od kestenova pak, gospođo; vidite, nema ni traga. To je zato, gospođo, što kestenovi nemaju ,svoje' uspomene.

a) Prepoznajte iz kog je književnog djela preuzet odlomak?

Rani jadi

b) Kako se zove lik koji „evocira uspomene“?

Andreas Sam

c) Kako se zove narativna tehnika kojom se pripovijedaju prošla zbivanja?

retrospekcija

6

UPUTSTVO

Vrijeme rješavanja testa je **120 minuta**.

Dozvoljeni pribor za rad: grafitna olovka, gumica i plava ili crna hemijska olovka.

Nije dozvoljena upotreba piši-briši hemijske olovke, mobilnih telefona i bilo kojih drugih elektronskih pomagala

Grafitnu olovku možete koristiti u toku rada, ali **KONAČAN ODGOVOR MORA BITI NAPISAN HEMIJSKOM OLOVKOM**.

Pišite čitko ijekavicom!

Možete pisati ćirilicom ili latinicom, jotovanom ili nejotovanom varijantom, štampanim ili pisanim slovima (ako pišete štampanim slovima, morate istaći veliko slovo).

Odgovori moraju biti gramatički i pravopisno tačno napisani.

Ukoliko pogriješite, prekrižite i odgovorite/zaokružite ponovo.

Radite samostalno. Nijesu dozvoljena nikakva dogovaranja.

Ako neko pitanje/zadatak ne možete odmah da riješite, pređite na sljedeće. Ukoliko vam bude preostalo vremena, možete se kasnije vratiti na takva pitanja.

Bodovanje:

OBLAST	JEZIK	KNJIŽEVNOST
Maksimalan broj poena	50	50

SREĆAN RAD!